

Jaume Cabré, Albert Sánchez-Pinol, Joan Sales i Quim Monzó, quatre dels escriptors que la Fira del Llibre de Frankfurt ha impulsat per tot Europa.

La literatura catalana s'ha fet més visible

La literatura catalana s'ha fet més visible. El treball fet per l'Institut Ramon Llull, abans de la Fira i durant la Fira de Frankfurt, ha tingut efectes positius, reconeixen editors i agents literaris.

■ "Ha estat el punt de sortida"

ISIDOR CÒNSUL (PROA)

"Frankfurt no ha estat un punt d'arribada, sinó un punt de sortida. A Frankfurt no es tanca mai res. Les vendes no es fan durant la fira, és una relació de temps. Però sí que ben aviat podrem començar a dir que hi ha hagut un abans i un després de Frankfurt 2007. L'impacte, l'èxit dels llibres traduïts recentment, especialment els de Maria Barbal, Jaume Cabré i Albert Sánchez-Pinol, ha estat determinant, a banda de les edicions del *Tirant* i d'Espriu. Cabré fa unes tres setmanes que és a Alemanya. A més de l'edició alemanya de *Les veus del Pamano*, va arribar-hi també l'edició neerlandesa i la italiana, i al novembre surt la francesa. Dos o tres dies abans de Frankfurt es va tancar l'edició noruega i, més anteriorment, les de l'hebreu i el grec. A banda, es va presentar una antologia de la poesia de Joan Margarit, en alemany. Per pocs dies, una llàstima, no va arribar a temps la *Vida*

privada de Josep Maria de Sagarra, en alemany. I continua la trajectòria ascendent Emili Rosales, amb *La ciutat invisible*, premi Sant Jordi de 2004, publicat el 2005, novel·la traduïda a 18 llengües diferents, a les llibreries de 25 països, finalista del premi Mediceis a França i que al desembre es publicarà a la Xina; i també Carme Riera, amb *L'estiu de l'anglès*, com em van comentar els seus agents."

■ "El Llull ha treballat molt bé"

JOSEP COTS (EDICIONS DE 1984)

"Hem establert contactes amb Holanda, Alemanya i Itàlia per traduir *Incerta glòria*, de Joan Sales, que recentment ha aparegut en francès, i *Els vençuts*, de Xavier Benguerel, que ja és segur a França. Finalment, hem signat la traducció anglesa del *K. L. Reich*, d'Amat-Piniella, amb una universitat del Canadà. Cal dir que ha estat del tot destacable i meritori com han treballat de bé la gent del Ramon Llull, sobretot

els autors clàssics, amb una eficàcia considerable. Han treballat molt fins. S'hi mataven. Amb alegria i eficàcia. Molt bé. Per obrir camí."

■ "Una primera pedra"

ERNEST FOLCH (ARA LLIBRES)

"La nostra editorial és jove i tenim pocs llibres per a exportar, però sí un, *Els secrets de la felicitat*, de Sebastià Serrano, traduït ja al castellà i al xinès. Les gestions van molt avançades amb editors d'Alemanya, Portugal i Noruega. No es pot negar que ens hi ha ajudat el treball que s'ha fet per divulgar la cultura catalana i que gràcies a això ens han visitat més editors estrangers que mai. Sens dubte, s'ha posat una primera pedra. Cal recordar, però, que, com a compradors, els editors en llengua catalana ja fa anys que hem aconseguit una entitat pròpia, separada del castellà. Els agents literaris i les editorials ens atorguen un status separat del castellà."

■ "Ha donat més visibilitat"

JAUME VALLCORBA (QUADERNS CREMA)

"Normalment, a Frankfurt no se signen contractes, però excepcionalment, aquesta vegada he signat diverses traduccions de Quim Monzó. Emparaulades, o amb tractes, tinc més coses de Monzó i d'Empar Moliner. Jo no he rebut cap influència positiva de la presència institucional catalana a Frankfurt. Ho vaig dir amb una frase que no era meua, que Frankfurt és un circ de dues pistes, els dels editors i els dels polítics. El que és evident és que

el fet que la Fira hagi decidit acollir la cultura catalana li ha donat més visibilitat, això sí.”

■ “Més interès”

RAMON BADIA (PAGÈS EDITORS)

“Enguany hem presentat a la fira l’edició alemanya de *L’art de saber escoltar*, de Francesc Torralba, que en català ja té cinc edicions, i hem fet tractes amb editors francesos i italians. Arran d’això, hem obert contactes amb editors de molts països més. També s’han interessat pels nostres llibres d’història. Ha estat un interès que sens dubte s’ha beneficiat de la presència excepcional de la cultura catalana a la fira.”

■ “L’important es va fer abans”

SANDRA BRUNA (AGÈNCIA LITERÀRIA)

“Per a mi, l’important van ser tot allò que va fer el Ramon Llull abans de la fira: portar editors i agents estrangers a Barcelona. Ha tingut molt bona acollida *El pont dels jueus*, de Martí Gironell, que ja s’ha traduït a l’italià i al portuguès del Brasil, *El Quart Reich. El secret de Montserrat*, de Francesc Miralles, i ara comença a interessar a molts països *L’informe Phaeton*, d’Albert Salvadó, editat el setembre passat.”

■ “El Llull només pensa en la ficció”

ISABEL MARTÍ (LA CAMPANA)

“La nostra novetat d’última hora era el *Tor* de Carles Porta, traduïda a l’alemany. Hem fet gestions amb editors de Polònia i França. Albert Sánchez-Piñol, que en temps enrere va fer una promoció molt intensa de *La pell freda*, durant tres o quatre mesos, ara no ha volgut tornar a Alemanya a promoure la traducció de *Pandora al Congo*. Això ha estat un handicap. I el Ramon Llull el va posar en un acte diumenge a última hora. Crec el Ramon Llull no l’ha tractat com mereix. Pensem que *La pell freda* ha estat traduïda a més d’una dotzena de llengües, amb èxits de venda espectaculars. A Frankfurt

“Junts, la nostra feina serà més fàcil”

—Senyor Josep Bargalló, quin és el balanç de les accions dutes a terme per l’organisme que dirigeu, l’Institut Ramon Llull, a la Fira del Llibre de Frankfurt?

—Crec que el primer objectiu que ens havíem proposat, que era de fer conèixer els nostres escriptors més i millor a l’estranger i divulgar la varietat de registres de la literatura catalana, s’ha complert. Ha estat un èxit per a la literatura catalana. Hem aprofitat la gran oportunitat de donar-nos a conèixer. Tots els actes programats han estat plens de gent. Les traduccions a l’ale-

many demostren aquest impacte, amb 46 traduccions del català a l’alemany d’obres de narrativa i poesia des de l’any passat.

—Un esperàveu que es traslladés a Alemanya la polèmica qüestió de l’absència dels escriptors en llengua castellana?

—No ens esperàvem que aquesta polèmica tingués tant de ressò a la premsa catalana. Més enllà d’això, el fet és que als mitjans de comunicació alemanys hi ha hagut més de 800 impactes sobre la nostra presència i, segons una consulta externa feta per una empresa alemanya, només un 13% d’aquests impactes han estat negatius. És una proporció molt petita. Un percentatge tan baix es pot considerar un èxit.

—L’experiència i l’impacte assolit a Frankfurt obrirà una nova etapa en la projecció exterior de la cultura catalana?

—Frankfurt ha estat un pont que ha de servir per anar endavant en la projecció de la nostra identitat. Allò que ens ha ensenyat Frankfurt és que com més junts estiguem més fàcil serà la nostra feina. Frankfurt ens ha donat la lliçó. Si actuem plegats, la nostra tasca no serà tan difícil perquè els nostres creadors tenen molt de talent.

—Haurà servit per a impulsar o enfortir les relacions amb les Illes, el País Valencià i Andorra?

—A Frankfurt, hi han estat presents els governs de la Generalitat de Catalunya, de les Illes Balears i d’Andorra, i ajuntaments de Catalunya Nord, del País Valencià i el de l’Alguer. Això no pot tenir retorn.

—Creieu que a partir d’ara el govern de la Generalitat de Catalunya reforçarà l’Institut Ramon Llull?

—Per un cantó, el vice-president de la Generalitat de Catalunya, del qual depèn l’Institut, ha declarat que l’impulsaran encara més. Per una altra banda, les converses es troben molt avançades amb el govern balear i d’aquí en sortirà un segon enfortiment. La consecució de resultats, l’èxit de Frankfurt, obtingut gràcies a l’equip de gent que ha treballat en el projecte, molt potent i molt bona, es correspondrà amb un creixement de l’Institut.

—Amb vista a les properes fires i actes de promoció, heu pensat a fer més fluida la relació habitual amb escriptors i editors, per tal que es puguin recollir més bé totes els punts de vista i els interessos?

—En la nostra actuació quotidiana, no hi entra la relació amb els editors catalans, normalment. Nosaltres en tenim amb els editors estrangers, que són els qui han de traduir els nostres autors. Els editors catalans s’han d’entendre amb l’Institut Català de les Indústries Culturals. I els autors catalans, amb la Institució de les Lletres Catalanes. L’actuació normal de l’Institut és tenir relació amb els editors estrangers.

“El Ramon Llull ha de parlar amb els editors”

—Senyor Jordi Übeda, des de la Federació de Gremis d'Editors d'Espanya que presidiu, quines reaccions heu copsat entre els editors catalans presents a la Fira de Frankfurt?

—Tots aquells amb qui he parlat m'han dit que han fet més contactes que no pas l'any passat i que gràcies a l'ambient creat hi ha hagut més interès per les novetats catalanes que els altres anys. Els resultats de la fira, però, es veuran en el futur. Hi ha contribuït l'èxit dels autors traduïts a l'alemany abans de la fira, com Quim Monzó, Jaume Cabré, Maria Barbal i Albert Sánchez-Pinol. El que ha estat un èxit indiscutible és que s'ha venut molt bé la cultura catalana.

La venda de Catalunya a fora ha estat un èxit, amb cartells pels carrers i actes variats. Penso que s'ha procurat que Frankfurt vengués Catalunya, més enllà d'impulsar el sector editorial, que també s'ha fet. Els editors han quedat una mica apartats, però ja hi van sols cada any i saben què ha de fer.

—Caldria que la relació entre els editors catalans i l'Institut Ramon Llull fos més fluida i estreta?

—Penso que sí. Evidentment, el Ramon Llull ha de vendre la cultura catalana a l'exterior, però els editors van a moltes fires i a les fires importants hi hauria d'anar l'Institut, després d'haver parlat amb els editors catalans. El Ramon Llull hauria d'establir contactes amb els editors quan es preparés una fira a l'estranger. Caldria que fos així, penso; si més no, és una qüestió sobre la qual hauríem de parlar. La Federació de Gremis d'Editors d'Espanya, a més dels contactes habituals amb el Ministeri de Cultura,

tenim contactes amb l'ICEX, l'Institut Espanyol de Comerç Exterior, d'un altre ministeri, pel que fa a la projecció exterior.

—Heu observat, entre els editors en llengua castellana, de Barcelona o de Madrid, cap mena de gelosia respecte la presència catalana a la Fira?

—No. En absolut. Cap mena de problema. Ni entre els editors ni amb el Ministeri de Cultura. Al contrari. S'ha considerat que era un tema català. El nou ministre de Cultura tenia moltes ganes d'anar a Frankfurt i només hi va anar un dia entre setmana per no ser-hi el dia de la inauguració i el dia de la cloenda i no tenir així cap protagonisme. Volia que Catalunya tingués tot el protagonisme.

M'ho va dir personalment a mi. I sempre em va dir que si podia ajudar en alguna cosa, ho faria.

—Us heu trobat amb cap editor alemany que criticués l'absència d'escriptors catalans en llengua castellana?

—No. Penso que la qüestió s'ha inflat, i que ja feia tres anys que s'inflava. La premsa de Madrid ha aprofitat aquesta oportunitat per parlar-ne i, atès que els corresponents alemanys són a Madrid, la premsa alemanya se n'ha fet ressò. Finalment, però, per a mi tot això ha estat anecdòtic. Ha estat una polèmica orquestrada per un determinat tipus de premsa. A Alemanya es pot dir que la polèmica no s'ha reproduït tant com s'ha dit. I quan s'ha parlat de la qüestió, ha servit per a divulgar encara més el fet que existeix la literatura catalana, a més a més dels qui escriuen en castellà.

un dels llibres més promocionats pels editors alemanys era *Pandora*. A banda d'això, crec que el Ramon Llull pensa únicament en els llibres de ficció. En això hi ha una immaduresa cultural molt alta. No pot ser que el Llull miri només els escriptors de ficció. Un país que no tingui historiadors, sociòlegs, grans divulgadors i científics va coix. I s'ha de pensar no solament en les qualitats literàries, sinó en els continguts.”

■ “La feina ha estat més fàcil”

ESTER PUJOL (COLUMNA / DESTINO / PLANETA)

“Es pot dir que ha estat més fàcil ex-

plicar què és la literatura catalana als agents i editors estrangers. Hi ha contribuït l'èxit de les edicions alemanyes de Maria Barbal, Jaume Cabré i Albert Sánchez-Pinol, i també el discurs inaugural de Quim Monzó, autor prou conegut a Alemanya. Dels autors que representem —perquè n'hi ha que són representats pels seus agents—, tenim tota una colla de llibres sobre els quals han mostrat interès diversos editors. *Pa negre*, d'Emili Teixidor, va ser traduït al grec i ara s'hi han tornat a interessar dues editorials d'Alemanya i una d'Itàlia. *País íntim*, de Maria Barbal, una dels Països Baixos i dues de Portugal. *La dona que hi ha en mi* i *Passions romanes*, de Maria de la Pau Janer, editorials d'Alemanya i d'Itàlia,

en el primer cas, i de Corea i Grècia, en el segon. D'Isabel-Clara Simó, *El caníbal*, a Itàlia, i *L'home que volava en el trapezi*, a Alemanya, els Països Baixos i Romania. *La vida en l'abisme*, de Ferran Torrent, dues editorials alemanyes i de Grècia i Portugal; *Inquisitio*, d'Alfred Bosch, a Itàlia i a Grècia. *Mediterrània*, de Baltasar Porcel, a la Gran Bretanya i a Alemanya. *La pell i la princesa*, de Sebastià Alzamora, dues d'Alemanya, i de Grècia i Portugal. *La casa sota la sorra*, de Joaquim Carbó —que no entenc com és que no s'havia traduït mai—, a Itàlia i Romania. I *El mal francès*, de Lluís M. Todó, a Itàlia.”

Lluís Bonada